

Program działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Gliwicach

Program działalności Środowiskowego Domu Samopomocy w Gliwicach został opracowany na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. z 2010 r. Nr 238, poz. 1586 z późn. zm.)

Adresaci

Środowiskowy Dom Samopomocy w Gliwicach jest ośrodkiem typu AB, obejmuje wsparciem osoby przewlekłe psychicznie chore i upośledzone umysłowo.

Cel ogólny funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy w Gliwicach

Celem ogólnym funkcjonowania ŚDS jest organizowanie systemu oparcia społecznego dla osób, które z powodu przewlekłej psychicznej choroby, upośledzenia umysłowego mają trudności w codziennym funkcjonowaniu, zwłaszcza w kształtowaniu kontaktów interpersonalnych i społecznych jak również poprawa funkcjonowania społecznego uczestników ŚDS zmierzająca do usamodzielnienia podopiecznych.

Środowiskowy Dom Samopomocy typ A - Program działalności

Oferta dla uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy typu A jest skierowana dla osób przewlekłe psychicznie chorych. Doświadczenie choroby psychicznej wiąże się z poczuciem wyobcowania i osamotnienia oraz trudnościami w kontaktach z ludźmi.

Cele programu w odniesieniu do osób przewlekłe psychicznie chorych:

- prowadzenie rehabilitacji społecznej rozumianej jako zespół działań wspierająco - aktywizujących zmierzających do osiągnięcia przez adresatów programu poprawy jakości życia, samodzielnego funkcjonowania oraz ograniczenia nawrotów choroby,
- aktywizowanie do udziału w życiu społeczności lokalnej,
- przygotowanie osób chorujących psychicznie do powrotu na rynek pracy,
- podejmowanie działań przygotowujących środowisko rodzinne i społeczność lokalną do integracji z osobami z zaburzeniami psychicznymi,
- przeciwdziałanie instytucjonalizacji,
- reprezentowanie interesów osób chorych psychicznie w społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- rozwijanie i podtrzymywanie form samopomocowych wśród uczestników ŚDS i ich rodzin,
- wsparcie dla rodzin osób chorujących psychicznie,
- kontynuowanie rehabilitacji uczestników ŚDS poprzez udział w klubie samopomocy, galerii „Sklepik z marzeniami”,
- współpraca z innymi ośrodkami wsparcia oraz instytucjami, organizacjami na rzecz osób chorujących psychicznie.

Cele główne realizowane są poprzez następujące cele szczegółowe:

- budowanie społeczności opartej na zasadzie wzajemnej życzliwości, zrozumienia, wsparcia w dążeniu do poprawy jakości życia i samodzielności,
- usamodzielnianie uczestników domu w zakresie podstawowych umiejętności życiowych,
- podnoszenie kompetencji interpersonalnych i intrapersonalnych,
- nawiązanie pozytywnych kontaktów ze środowiskiem lokalnym, integrację ze społecznością i poprawę funkcjonowania w rodzinie,
- aktywizację uczestników, rozwijanie inicjatywy, motywowanie do działania i rozwoju, rozbudzanie i podtrzymywanie zdolności, zainteresowań,
- podnoszenie poziomu aktywności fizycznej, psychicznej oraz twórczej,
- podnoszenie kompetencji w zakresie życia z problemami zdrowotnymi, aktywizacji zawodowej umiejętności społecznych i interpersonalnych,
- profilaktykę zdrowia psychicznego, zapobieganie nawrotom choroby psychicznej oraz przystosowanie osób po przebytym leczeniu psychiatrycznym do funkcjonowania w środowisku,
- wzmocnienie samokontroli,
- udział w różnych formach terapii,
- nabywanie umiejętności zdrowego stylu życia,
- kreowanie postaw samorządności i zaangażowania uczestników w pracę na rzecz domu,

- umożliwienie rozwoju kulturalnego i osobowościowego uczestników,
- rozwijanie umiejętności aktywnego życia oraz organizacji czasu wolnego,
- wspieranie środowiska rodzinnego,
- wspieranie grup wsparcia rodzin osób chorujących psychicznie,
- wsparcie w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego.

Dom Typu A realizuje swoje cele poprzez stosowanie różnorodnych form zajęć indywidualnych i grupowych dostosowanych do potrzeb i możliwości uczestnika, jak również do możliwości organizacyjnych i finansowych ŚDS. Każdy rozwija się zgodnie z własnymi predyspozycjami, bez presji czasu.

Program działania ŚDS typ A przewiduje następujące obszary działania i formy zajęć:

- terapia zajęciowa w pracowniach: plastycznej, witrażowej, ceramicznej, zajęcia parateatralne,
- trening kulinarny,
- trening nauki higieny,
- trening budżetowy,
- trening umiejętności spędzania wolnego czasu,
- zajęcia w pracowni komputerowej,
- zajęcia relaksacyjne,
- zajęcia usprawniające fizycznie,
- trening komunikacji interpersonalnej i rozwiązywania problemów (zajęcia indywidualne, grupowe, spotkania społeczności),
- praca socjalna w tym poradnictwo dla uczestników oraz ich rodzin, pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych, współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- organizacja integracyjnych otwartych i zamkniętych imprez okolicznościowych,
- stała współpraca z rodziną.

Metody, sposoby i kryteria oceny efektów działalności Domu, w tym – postępów uczestników

Podstawową metodą oceny postępów uczestników ŚDS jest ocena zespołu wspierającego – aktywizującego, w skład którego wchodzi pracownicy i dyrektor ŚDS. Każdy z uczestników podlega ocenie zespołu a wnioski z terapii oraz ścieżka postępowania opisywana jest w indywidualnym planie postępowania wspierającego - aktywizującym od momentu przyjęcia uczestnika do Domu co pół roku. W zależności od potrzeb zespół wspierający - aktywizujący zbiera się (nie rzadziej jednak niż raz na pół roku) w celu omówienia planów postępowania wspierającego -aktywizującego, przeanalizowania ewentualnych osiągniętych rezultatów, a także w razie potrzeby modyfikacji postępowania terapeutycznego.

Możliwości realizacyjne poszczególnych form działania ze wskazaniem zasobów: materialnych, ludzkich, organizacyjnych.

Zasoby materialne

Środowiskowy Dom Samopomocy mieści się na parterze budynku. Zajmowana powierzchnia wynosi 424,5 m². Dzięki takiej kubaturze możliwe jest zapewnienie standardu usług domu zgodnie z § 18 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityk Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 roku.

W Środowiskowym Domu Samopomocy znajdują się sprzęty, urządzenia odpowiednie do realizacji indywidualnych planów aktywizująco - wspierających. Wszystkie znajdujące się w Domu pomieszczenia są dostosowane do potrzeb i możliwości uczestników. Każde z pomieszczeń, w których odbywają się zajęcia wspierająco - aktywizujące wyposażone jest w sprzęt niezbędny do prawidłowego przebiegu ww. zajęć.

W Domu działają następujące pracownie:

- sala ogólna umożliwiająca spotykanie się uczestników zajęć i ich rodzin,
- jadalnia, która może ponadto pełnić funkcje klubu,
- wydzielone pomieszczenie kuchenne z niezbędnymi urządzeniami i sprzętem gospodarstwa domowego, pełniące funkcje pracowni kulinarnej,
- pokój do indywidualnego poradnictwa psychologicznego, socjalnego, pedagogicznego pełniący funkcję pokoju wyciszeń,
- pięć pomieszczeń do prowadzenia działalności wspierającej, aktywizującej i rehabilitacyjnej, między innymi w formie treningów,
- łazienka (wraz z toaletą) wyposażona w natrysk,
- trzy toalety (w tym dwie dla mężczyzn, jedna dla kobiet),
- jedna toaleta dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych fizycznie,
- dwie toalety dla personelu.

Ponadto Środowiskowy Dom Samopomocy realizuje swoje cele w oparciu o galerię „Sklepik z marzeniami”, mieszczącą się w dwóch pomieszczeniach o łącznej powierzchni 52, 85 m².

Zasoby ludzkie

Zespół wspierająco - aktywizujący:

- dyrektor,
- psycholog,
- pedagog,
- instruktorzy terapii zajęciowej prowadzący zajęcia w następujących pracowniach: rękodzieła artystycznego, stolarskiej, ceramiczno-witrażowej, kulinarnej, komputerowej, pracownia parateatralnej,
- pracownik socjalny,
- rehabilitant,
- instruktor kulturalno-oświatowy.

Powyższe osoby posiadają kwalifikacje zgodne z wymogami zawartymi w ustawie z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1202) oraz w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. Nr 238, poz. 1586 z późn. zm.).

Zespół administracyjno-gospodarczy:

- księgowy,
- referent ds. kadr i płac,
- konserwator,
- pracownik gospodarczy.

Zasoby organizacyjne

Sprawami organizacyjnymi zajmuje się dyrektor ŚDS.

Obecny skład osobowy Środowiskowego Domu Samopomocy w pełni zapewnia sprawną i profesjonalną obsługę działalności Domu.

Przewidywane efekty programu:

- zwiększenie samodzielności adresatów programu w codziennym życiu,
- zmniejszenie hospitalizacji,
- wydłużenie okresów remisji,
- jak najdłuższe utrzymanie osoby niepełnosprawnej w jej naturalnym środowisku,
- możliwie jak najbardziej samodzielne funkcjonowanie uczestników ŚDS,
- wzrost poczucia własnej wartości,
- poprawa relacji uczestników ŚDS z najbliższym otoczeniem i środowiskiem lokalnym,
- zwiększanie szansy uczestników ŚDS na podjęcie pracy,
- powstanie i rozwój grup wsparcia dla rodzin.

Ocena efektów działalności Domu dokonywana jest raz w roku, w formie sprawozdania rocznego z działalności Domu, z uwzględnieniem następujących informacji:

- form przeprowadzonych zajęć, realizacji planowanych działań oraz uzyskanych efektów,
- liczby osób korzystających z wsparcia,
- współpracy z rodzinami, opiekunami, instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, organizacjami pozarządowymi.

Ocena efektów dokonywana jest w oparciu o dokumentację indywidualną (indywidualne plany wspierająco - aktywizujące) oraz zbiorczą tzn. ewidencję obecności uczestników, dzienniki zajęć terapeutycznych.

Kierunki rozwoju

Dla prawidłowego funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy niezbędne jest podejmowanie następujących działań:

- stałego podnoszenia kwalifikacji przez kadre domu,
- okresowej oceny indywidualnych planów wspierająco -aktywizujących uczestników,
- rozwijanie współpracy z rodzinami uczestników oraz środowiskiem lokalnym,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, służbami i instytucjami działającymi na rzecz integracji społecznej uczestników,
- angażowanie uczestników w działalność Domu,
- nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów i innymi Domami.

Środowiskowy Dom Samopomocy typ B - Program działalności

Dom typu B jest placówką dla osób upośledzonych umysłowo w stopniu:

- lekkim, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne,
- umiarkowanym, znacznym i głębokim.

Oferta środowiskowego domu samopomocy typ B wychodzi naprzeciw potrzebom osób niepełnosprawnych intelektualnie, które potrzebują środowiskowego wsparcia z uwzględnieniem terapii społecznej dającej im możliwość funkcjonowania w grupie, aktywnego spędzania czasu, rozwijania umiejętności w zakresie samoobsługi. Program ukierunkowany jest na rozwój indywidualny osób upośledzonych umysłowo poprzez przygotowanie ich do niezależnego i godnego życia oraz przywrócenia im własnego miejsca w społeczeństwie.

Cele programu w odniesieniu do osób upośledzonych umysłowo

- prowadzenie rehabilitacji społecznej rozumianej jako zespół działań wspierająco - aktywizujących zmierzających do osiągnięcia przez osoby upośledzone umysłowo poprawy jakości życia, rozwijania umiejętności samodzielnego funkcjonowania oraz powstrzymania regresu,
- aktywizowanie do udziału w życiu społeczności lokalnej,
- przygotowanie do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia w warunkach pracy chronionej,
- podejmowanie działań przygotowujących środowisko rodzinne i społeczność lokalną do integracji z osobami upośledzonymi umysłowo,
- reprezentowanie interesów osób upośledzonych umysłowo w społeczności lokalnej oraz przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu,
- rozwijanie i podtrzymywanie samorządności uczestników ŚDS,
- współpraca z innymi ośrodkami wsparcia, instytucjami, organizacjami na rzecz osób upośledzonych umysłowo.

Cele główne są realizowane przez następujące cele szczegółowe:

- budowanie społeczności opartej na zasadzie wzajemnej życzliwości, zrozumienia, wsparcie w dążeniu do poprawy jakości życia i samodzielności,
- usamodzielnianie uczestników domu w zakresie podstawowych umiejętności życiowych,
- podnoszenie kompetencji w zakresie umiejętności interpersonalnych,
- przyuczanie do wykonywania prac z zakresu gospodarstwa domowego naukę obsługi narzędzi i urządzeń użytku codziennego,
- zwiększanie umiejętności manualnych, percepcyjnych i ruchowych,
- rozwijanie umiejętności nawiązywania pozytywnych kontaktów ze światem zewnętrznym, integrację osób upośledzonych umysłowo ze społecznością, poprawę funkcjonowania w rodzinie,
- aktywizację uczestników, rozwijanie inwencji, motywowanie do działań i rozwoju, rozbudzanie i podtrzymywanie zdolności, zainteresowań,
- podnoszenie poziomu aktywności fizycznej, psychicznej, twórczej,
- nabywanie umiejętności zdrowego stylu życia,
- udział w różnych formach terapii,
- umożliwienie rozwoju kulturalnego i osobowościowego uczestników,
- rozwijanie umiejętności aktywnego życia oraz organizacji czasu wolnego,
- wspieranie środowiska rodzinnego,
- wspieranie grup wsparcia rodzin osób upośledzonych umysłowo.

Program działania ŚDS typ B przewiduje następujące obszary działania i formy zajęć:

- terapia zajęciowa w pracowniach: krawiecko - florystycznej, rękodzieła, stolarskiej, ceramicznej, zajęcia animacyjne,
- trening kulinarny,
- trening budżetowy,
- trening umiejętności praktycznych,
- trening nauki higieny,
- trening umiejętności spędzania wolnego czasu,
- zajęcia edukacyjne,
- zajęcia w pracowni komputerowej,
- zajęcia relaksacyjne,
- zajęcia usprawniające fizycznie,
- trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów (zajęcia indywidualne, grupowe, spotkania społeczności),
- praca socjalna, w tym poradnictwo dla uczestników oraz ich rodzin, pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych, współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- organizacja integracyjnych otwartych i zamkniętych imprez okolicznościowych,

- stała współpraca z rodzinami uczestników.

Wszystkie zajęcia dostosowane są do indywidualnych potrzeb uczestnika. Każdy rozwija się zgodnie z własnymi predyspozycjami, bez presji czasu.

Metody, sposoby i kryteria oceny działalności Domu, w tym – postępów uczestników

Podstawową metodą oceny postępów uczestników ŚDS jest ocena Zespołu wspierająco - aktywizującego, w skład którego wchodzi pracownicy i dyrektor ŚDS. Każdy z uczestników podlega ocenie zespołu, a wnioski z terapii oraz ścieżka postępowania opisywana jest w indywidualnym planie postępowania wspierająco - aktywizującego od momentu przyjęcia uczestnika do Domu co pół roku. W zależności od potrzeb zespół wspierająco - aktywizujący zbiera się (nie rzadziej jednak niż raz na pół roku) w celu omówienia planów postępowania wspierająco -aktywizującego, przeanalizowania ewentualnych osiągniętych rezultatów a także w razie potrzeby modyfikacji postępowania terapeutycznego.

Możliwości realizacyjne poszczególnych form działania ze wskazaniem zasobów: materialnych, ludzkich, organizacyjnych.

Zasoby materialne

Środowiskowy Dom Samopomocy mieści się na parterze budynku. Zajmowana powierzchnia wynosi 424,5 m². Dzięki takiej kubaturze możliwe jest zapewnienie standardu usług domu zgodnie z § 18 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityk Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 roku.

W Środowiskowym Domu Samopomocy znajdują się sprzęty, urządzenia odpowiednie do realizacji indywidualnych planów aktywizująco - wspierających. Wszystkie znajdujące się w Domu pomieszczenia są dostosowane do potrzeb i możliwości uczestników. Każde z pomieszczeń, w których odbywają się zajęcia wspierająco - aktywizujące wyposażone jest w sprzęt niezbędny do prawidłowego przebiegu ww. zajęć. W Domu działają następujące pracownie:

- sala ogólna umożliwiająca spotkanie się uczestników zajęć i ich rodzin,
- jadalnia, która może ponadto pełnić funkcje klubu,
- wydzielone pomieszczenie kuchenne z niezbędnymi urządzeniami i sprzętem gospodarstwa domowego, pełniące funkcje pracowni kulinarnej,
- pokój do indywidualnego poradnictwa psychologicznego, socjalnego, pedagogicznego pełniący funkcję pokoju wyciszeń,
- pięć pomieszczeń do prowadzenia działalności wspierającej, aktywizującej i rehabilitacyjnej, między innymi w formie treningów,
- łazienka (wraz z toaletą) wyposażona w natrysk,
- trzy toalety (w tym dwie dla mężczyzn, jedna dla kobiet),
- jedna toaleta dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych fizycznie,
- dwie toalety dla personelu.

Ponadto Środowiskowy Dom Samopomocy realizuje swoje cele w oparciu o galerię „Sklepik z marzeniami” mieszczącą się w dwóch pomieszczeniach o łącznej powierzchni 52,85 m².

Zasoby ludzkie:

Zespół wspierająco-aktywizujący

- dyrektor,
- psycholog,
- pedagog,
- instruktorzy terapii zajęciowej prowadzący zajęcia w następujących pracowniach: rękodzieła artystycznego, stolarskiej, ceramiczno-witrażowej, kulinarnej, komputerowej, pracownia parateatralnej,
- pracownik socjalny,
- rehabilitant.

Powyższe osoby posiadają kwalifikacje zgodne z wymogami zawartymi w ustawie z 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1202) oraz w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 grudnia 2010 roku w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. nr 238, poz. 1586 z późn. zm.).

Zespół administracyjno-gospodarczy:

- księgowy,
- referent ds. kadr i płac,
- konserwator,
- pracownik gospodarczy.

Zasoby organizacyjne

Sprawami organizacyjnymi zajmuje się dyrektor ŚDS.

Obecny skład osobowy Środowiskowego Domu Samopomocy w pełni zapewnia sprawną i profesjonalną obsługę działalności Domu.

Przewidywane efekty programu

- zwiększenie samodzielności adresatów programu w codziennym życiu,
- wzrost aktywności psychoruchowej oraz sprawności fizycznej,
- wzrost poczucia własnej wartości,
- poprawa motoryki małej i wielkiej,
- jak najdłuższe utrzymanie osoby niepełnosprawnej w jej naturalnym środowisku,
- wzrost zainteresowania sposobami spędzania czasu,
- wzrost umiejętności nawiązywania kontaktów interpersonalnych (nawiązywania i podtrzymywanie rozmowy, umiejętności funkcjonowania w grupie, podejmowania aktywnych działań, wywiązywanie się z obowiązków),
- umiejętności radzenia sobie z własnymi emocjami,
- poprawa relacji uczestników ŚDS z najbliższym otoczeniem i środowiskiem lokalnym
- zwiększanie szansy uczestników ŚDS na podjęcie pracy
- powstanie i rozwój grup wsparcia dla rodzin.

Ocena efektów działalności Domu dokonywana jest raz w roku, w formie sprawozdania rocznego z działalności Domu, z uwzględnieniem następujących informacji:

- form przeprowadzonych zajęć, realizacji planowanych działań oraz uzyskanych efektów,
- liczby osób korzystających z wsparcia,
- współpracy z rodzinami, opiekunami, instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, organizacjami pozarządowymi.

Ocena efektów dokonywana jest w oparciu o dokumentację indywidualną (indywidualne plany wspierająco - aktywizujące) oraz zbiorczą tzn. ewidencję obecności uczestników, dzienniki zajęć terapeutycznych.

Kierunki rozwoju

Dla prawidłowego funkcjonowania Środowiskowego Domu Samopomocy niezbędne jest podejmowanie następujących działań:

- stałego podnoszenia kwalifikacji przez kadrę domu,
- okresowej oceny indywidualnych planów wspierająco - aktywizujących uczestników,
- rozwijanie współpracy z rodzinami uczestników oraz środowiskiem lokalnym,
- współpraca z organizacjami pozarządowymi, służbami i instytucjami działającymi na rzecz integracji społecznej uczestników,
- angażowanie uczestników w działalność Domu,
- nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów i innymi Domami.